

տարւր չըզարտա, զայնպէս պուն
լարտա գալլը իսէ, ծրանսա հիւ
քիւմէթի հարըրէսի պագա պուլա
պիլիթ. պիլաքիս, անէլին տալ
գըսմը քիւլլիսի մուհաֆազաքար
լարտան զուհուր իտէրլէ իսէ
ծրանսըգ միլլէթինին չըլէպիյե
թի, հիւքիւմէթի ճիւմհուրլիյե
իթիտիկի հալտը, պու, հիւքիւ
մէթիլին պագաքու ուեսաւանադըն
տան, թէպէտտիւլի հիւքիւմէթ զս
րուրէթ էմրինի պլը :

Իմոի, պու հալի տէրքիշ իտին
ճէ, չու սաաթտա, ծրանսէ Էֆ
քետար ումումիյեսինին, նէ պիւ
հիւք պիր հէնէնանտա օլտուղու
նու, մուլլագէնէ իլին, գարիլիթ
միզին թաֆսիաթը զայիտէնէ միււ
թաճ գաւմանաճազլարը կիպի, պ
էմրի ազիմին, ումում էլօլորա բ
լլթիգաընա իտէնէկի թէնս
տալի, վազիհաթը ումուրտան ատ
օլունուր :

— ① —

Բուսիսի տէվէթի, եալընդ Մէր
հիվարընտա, վէ Աֆղանիսթան հու-
տուտու իւզէրինտէ պուլունան իւ-
մէրանըն կէսիւլլէրինի ալմազ իլ-
իթթիֆա իթմէյիպ, պէլլիտէ աշ-
լէրտէն գիեատէ, Ձին հուտուտու
էզէրինտէ պուլունան Քիսաչլարը-
լարըն թէնմին վէ թազդինլէրին
էնէմիլիէթ վիրմէքտէ իմիշ, գի-
րա, Քեաչղար գըեամը իւզէրինէ
Ձին տէվէթի, օ թարաֆլարա պի-
լօզ Մէհուսի իւմէրաւը, վէ պուն-
լարըն մայլէթինտէ քիւլլիէթ
Մէհուսի ասկէրի կէնտէրիպ, օ
թարաֆլարտա պուլունան էնալի-
իսլամիլիէ, զաթինէ պուշլարըն մէ-
զալիլի իւզէրինէ տիլիօթուշ պու-
լունտուգլարընտան, պունլար, Բու-
սիս թարաֆընտան պիր րույի թը-
թիթ կէօրէր կէօրմէզ, տարազաթ-
լա տէվէթի միւշաքիլէյն լա բօթիթ
գասընա պաղանմադտա, վէ պս-
տէհու Ձինին իլլաեաթը իսլամի-
էտինլարն Բուսիսիս իլլազ զա-
րէթինի, քէնալիլէրինէ պիր բէյմա-
սիեասի ատտ իթմէքանէ իմիշլէր
ինկիլիզ զազէթլարընըն իրվանէ

Պայթած տներին, վե հեն
հանլը թարափա մենուպ օտո
լարը թայեին իտիւմենեն 270
պուս տահա պուլունուպ, է
պունլարտան գըսմ քիլլիսի, 4
քիլմէթի ճիւմհուրիյեն թար

նուններն ալ ներկայացան առ Վ
Ձարն: Գառաճեցաւ որ Ռու
կայսրն վաւերացուց զՄահար Ս
բազան, և զայն հռչակեց ԿԱ
Ղիկոմ ամենայն Հայոց: Այս ի
դոթիւնն, բաւական կապաց

Հարմանակի եւ աւելի ծիծա-
լն կէտն այն է որ, Էլիշաւծին Ս-
կար Ղ. կաթողիկոս 10-15 օրէն
աստիճանին պահանջմամբ պ-
օծուի, եւ նորա աստ զեռ-
խնդով կըզգաղան, եւ չնէ յ-
սար Թէ մօտեղոս ալ վերջ ա-
յս ինդրոն, երբ այս հակա-
կռթիւնը չարունակուի : Ինչ
Գրեւորենայ եւ հեռապես անէ

Էսէ. Ում	(Տ Սէրի)	
" " Հոկտ. 1	ազշմ գաբան.	14-25
" " " 2	սակաւ աշ.	14-25
" " " "	էն երի. քէնք	14-26
" " " "	էն աշարը	14-22
" " " "	սաաթ 5 տէ	14-24

խրատեմ վերստին թէ՛ եղածը պէտք է ընդունիլ, մանաւանդ որ օրինաց դէմքան մ'ալ տեղի չունենցաւ, ապա թէ ոչ յաւիտեանս յաւիտենից այսպէս անջինջ կեղտ մը և ծաղրելի արատ մը պիտի մնայ ի պատմութեան եւ յաղագրութեան միանգամայն:

ՅՈՒՍԷՓ Յ. ԳՕՆԹ ՊԷՅ
Ի Բերա, 30 սեպտ. 1885

... Խմբագիր.

Մեր ծանուցեալ քննադատութեան մի գործընթաց տեսնուեցաւ ձերիսէն Շարքըյէի 91-92 և 93 թիւերն կրող թերթերուն մէջ Արիկեան էֆէնտիի գիմակաւոր ատուութեամբ, որոյ պարունակութեան եղբակցութիւնքն են՝ հայհոյութիւնք, գրպարտութիւնք, սրտութիւնք, իմաստակութիւնք, և որ մեծն է ՍԱՆՁԱՐՁԱԿ հեղինակութիւնք, զորս պարտ ու պատշաճ է ի քննին առնուլ վերջին անգամ:

Ինչպէս գիտեն ուշիմ ընթերցողք անցեալներն Ազգային հիւանդանոցի և Պէրպլեբեան վարժարանաց մէջ տեղի ունեցած միջադէպի մը առթիւ Արիկեան էֆ.ի ձախող և անհաջող արարքներն, խոտոր և զխալ քայլերն ինչպէս նաև վերաբերութեամբ իւր «Կիւլտեսթէ» անուն մի գործոյն ինչ ինչ այլանդակ և ծիծաղաշարժ կէտերն քննադատած էինք քննադատական օրինաց սահմանէն առանց անդին անցնելու որոց պատասխանիք տեսնուեցան հրապարակի վրայ հետեւեալ պարունակութեամբ:

Ա. Հայհոյութիւնք

Արդեա՛ն, Գործիչ, Սօֆիստներէն և Սօֆիստ բառերը ըստ ինքեան չեն հայհոյութիւնք, այլ նախատանաց ձևի ներքեւ անշուշտ իբր արհամարհանք տեղադրած են մեր գլխուն» Իւլիոս:

ԷՏՈՒ

... Միւր
Պեր Իբր

Ինչպէս, Էֆէնտի, Գործիչ, Կնիւր, Էֆէնտի, Մարտիկ, թէև քանի մը տող վերջը եւեթ (մենք զԱրիկեան էֆէնտի եղբայր կը ճանաչէինք, չը գուշակելով որ օր մ'ինքզինք գործիչ, Կնիւր, Էֆէնտի և Մարտիկ եղբայր պիտի կոչէ: Ինչո՞ւ Մեղիտոսեան, ըսու յանցանքդ ինչ էր հոս:

Բ. Գրպարտութիւն

Որպէս թէ ինչպէ՛ս գրպարտութեան, Պալատու, Կէտիկ Փաշայի, Տէր Սահակեանի, Գարա-Կէօմրիկի, Ելնի-Գարուի, Պէշիկթաշի, Իճատիյէի և Ելնի-Մահալլէի վարժարաններէն ճամբուած եմք:

Ասոնցմէ և ո՛չ մին տեղի ունեցած է. Պալատ, Կէտիկ-Փաշայ ինչպէս նաև Պէշիկեան և Միջագիւղի Լուսաւորչեան վարժարաններն ի պաշտօնի եմք ցարդ, գալով միւս ներուն, զորս թողած եմք, կրնայ Արիկեան էֆէնտի հաստատել թէ ճամբուած եմք այդ վարժարաններէն. հարկաւ ոչ վասն զի ասոնցմէ որ մէկը փակուելուն առթիւ և որ մէկէն բանաւոր պատճառներով հրաժարած եմք, և ոչ թէ ճամբուած, ինչպէս նա ինքն Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոցէն, Պէշիկեան Մայր վարժարանէն, Սամաթիոյ Աս. հակեան Լուսաւորչեան, Ելնի-Գարուէն և Սուրէնեան վարժարաններէն:

«Թէ՛ մեր գրութիւններն Սէրվիեան Մկրտիչ էֆէնտիի կողմէ կը սրբագրուին կամ սրբագրուած են» ասոր հերքումն ալ յիշեալ էֆէնտիի կը վերաբերի:

Թէ՛ իհասն բառը՝ ըհասն, պաշտաւաբար պէշգա, կարդալու խընդիր մը ծագեր է, որ ընա՛ւ երբէք տեղի ունեցած չէ՛:

Գ. Ստուծիւն

Թէ՛ Սէյիւան բառը՝ Սէյլան, ճերէյան բառը՝ ճերեան կարդալու է չէ՛ ըսած, որով մկայ են

բոլոր հոն ներկայ գտնուողները: Թէ՛ ազիմէթ բառին մէջիտիւն ֆիհ չէ ըսած, թէ՛ էմվէֆի եաի. ներէն Մէֆիլ ձեւի վրայ մաստարը մի մի չածանցիր ըսած եմք, զոր կը հետեւցնէ թիւր տրամաբանութեամբ «մեր էմվէֆի եաիներուն ինչ Գործիչ Էֆէնտի ձեւով կըլլայ» ըսելէն:

Թէ՛ թէսիյէ բառի վերաբերող խնդիրն նորա պապը հարցուելէ յառաջ եկած է. մինչդեռ խընդիրը նորա վէզնին կը վերաբերէր ոչ թէ պապին:

Թէ՛ զասպի կը վերաբերի և ոչ թէ ճէզայի ըսուած դատին մէկու մը ուրիշի ձեւք տաան ոսկի յափշտակելու փախչելէ յառաջ եկող խնդիր մ'էր: Մինչդեռ խնդիրը բոլորովին տարբեր կերպով ներկայացեալ էր, այսինքն թէ՛ զասպի դատը հուգուգ թէ ճէզա կերթայ են զատ բան մը չէր:

Թէ՛ եղած վիճաբանութեանց մէջ ծափահարութիւնք տեղի ունեցած են իւր կարծեաց եւ պատասխաններուն համար, եւ ծաղրու ծիծաղ մեր դիտողութեանց, հարցմանց եւ կարծեաց, թերեւս բոլոր ասոնք նոյն պահուն Արիկեան էֆէնտիի երեւակայութեանը մէջ տեղի ունեցած լինին:

1885 սեպտ. 28 Ի. Մարտիկեան (Գործիչ-Էֆէնտի)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
Ա.Զ.Գ. ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ

Բնիկ Սուրկուրուցի, 40-45 տարեկան, միջահասակ, բոլորակադէմ, երեսօք տոգոյն, կապուտ աչեայ և դեղնահեր՝ Գեորգ Յարութիւն Սարահեան անուն ազգային, տասնութիւն տարիներէ ի վեր հայրենիքէն անյայտ եղած է, և ս'ը, ողջ կամ մեռած լինելն անծանօթ է:

Կը յանձնարարուի արգոյ Ազգայնոց, որ, եթէ յիշեալին ո՛ւր, ողջ

կամ մեռած լինելու մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, բարեհաճին ընդ փոյթ ծանուցանել Պատրիարքարանիս ի գիտութիւն:

30 սեպտ. 1885

Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պոլիս

ԱՄԵՐԻԳԱՏԱ

ՔէՄԻԲԼԻՐԻՆ ԻՍԹԻՄԱԼԻ

Ասորմըզտա պաշլըճա փազարլարտա պիր թօնէլաթօ ատի քէմիք հէման պիր թօնէլաթօ տէօյմէ տէմիր զըյմէթինտէ օլուպ, պիր թօնէլաթօ սէչմէ քէմիքլէրին ատի քէմիքլէրէ նիսպէթլէ տէօրթ գաթ տէյէրի վար տըր: Էլ իչլէրինտէ պիր գաչ ճիհէթճէ քէմիքլէրին վիւճուտին լուղում կէօրիւլիւր: Գիւրէի արզըն հէր թարաֆընտան թօփլանըլան քէմիքլէրտէն սաղլամ քէօմիւր իսթիհսալ իչին եագտըրըլըպ, օ քէօմիւրիւ թօփրաղա գուվլէթ վիրմէք իչին կիւպրէ մագամընտա գուլլանըլըր, քի հէր պիր թօնէլաթօսոււնուն տէօրթ լիրա գատար տէյէրի վար տըր: Ամէրիգատա քէմիք քէօմիւրիւնիւ իսթիհսալ իչին պիր չօգ ֆապրիգալար վար տըր քի, չէքէր ֆապրիգաթօրլարը չէքէր թասվիյէ իչին քէմիք քէօմիւրիւնիւ չօգ, վէ քէք զալի (պէհալը) ֆիյաթլէ ալընօրլար: Գէմիք քէօմիւրլէրի կիւպրէտէն տահա գիւսատէ թօփրաղը պէսլէմէքտէ օլտուղունտան, քէմիքլէրին ճիւսի ալէասընը չէքէր թասֆիյէսինէ, վէ աչաղը ճիւսինի կիւպրէ մագամընտա գուլլանընօրլար: Սըղըր վէ գօնուն վէ սայիր հայվանլարըն պաճագ քէմիքլէրի տիւրլիւ տիւրլիւ չէյլէրտէ իսթիմալ օլունուր: Սըղըրլարըն աչըգ վէ աեագ քէմիքլէրի էր էյիճէ եաղըր օլուպ, օրթա պիր էօքիւզիւն աեագլարընտան եարըմ լիթ:

Ըտ եաղ ալընապիլիր: Պաճագ, վէ պալտըր քէմիքլէրի էթ վէ եաղտան քեամիլէն թաթհիր օլունուրլար: Գէմիքլէրին իլիքլէրի էվլէլլէրի աթըրըր իտի. ֆագաթ, չիմտի քեագըտ բէրտահլամագ իչին պունտան բէք կիւզէլ թութգալ չըգարըլմագտա տըր: Պաճագ քէմիքլէրինտէն պաղըլարը քէօմիւրէ թահվիլ օլունուր իսէ տէ, ֆագաթ, անլէրին էքսէրիսինտէն պըչագ սափլարըր իմալ օլունուր: Աչըգլար հայվանըն արտաեագլարընտան վէ ատի աչըգլար իսէ, էօն աեագլարընտան ալընըր: Նիւ Փօրթտա պիր ֆապրիգա վար իսէ տէ, Մէմալիքի Միւթթէհիտէի Ամէրիգանըն էյալաթըր շարգիյէսի շարչուլարընտա չըգան պաճագ քէմիքլէրինէն էն չօղու էվրօպաեա կէօնտէրիլիր: Պաճագ վէ պալտըր քէմիքլէրինին պաղլարը տէսթէրէ իլէ պիլիլէրէք կիւպրէ եախօտ սիեա հպօեա եարմագ իչին իսթիմալ օլունուր: Պըչագ սափըր եարմագ իչին պաճագ քէմիքլէրինին թօնէլաթօսու տօգուղլիրա, ֆագաթ, եագմագ իչին իսթիմալ օլունանլարըն գըյմէթի անճագ պէչ լիրա տըր: Պալտըր քէմիքլէրինին թօնէլաթօսու օն սէքիլ լիրա գըյմէթինտէ օլուպ, տիչ ֆըրչալարընըն սափընը պունլարտան եաբարլար: Պու նէվ քէմիքլէր Ամէրիգատան բէք ազ խարիճէ կէօնտէրիլիր: Տավարլարըն էօն պաճագ քէմիքլէրինին թօնէլաթօսու եէտիլիրա օլուպ, պունլարտան կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք ինկիլթըրտա տիւյմէ վէ չէմիլլէ սափլարը, վէ տահա պունլարա միւմասիլ չէյլէր եափըլըր: Գօնունլարըն պաճագ քէմիքլէրինտէն տախի չէմիլլէ սափլարը վէ սայիր թէգեինաթ իմալ օլունուր: Գէմիք բարչալարը վէ թօղլարը, պէսլէմէք իչին թափուգ վէ սըղըրլարա վիրիլիր: (Ա-Ե-Գ-Ե-Ե)

